

RAPPORT

KRITISKE ANALYSER

FINANSLOV

og

finanslovsaftale 2012:

(Mere) Positiv forskel til VKO,

Men

Henrik Herløv Lund, uafhængig økonom – cand. scient. adm.

Småskrift nr. 29, Forlaget Alternativ, 2. udgave, 31.01. 2012

ISBN:

Småskrift nr. 29.

Copyright: Henrik Herløv Lund.

Analysen kan kopieres mod udtrykkelig kildeangivelse.

ISBN:

Udgives som e – publikation

Tak til min hustru, Annelise og mine børn, Mathias og Astrid, for opbakning til og tålmodighed under skriveprocessen.

Bogen udgives som e-publikation, der kan downloades gratis fra forfatterens hjemmeside.

Analysen udgives af forlaget ”Alternativ” i serien ”Småskrifter”:

Engelstedsgade 54

2100 Kbh. Ø

Tlf.: 60 95 38 95.

Mail: herloevlund@mail.dk

www.henrikherloevlund.dk

SAMMENFATNING OG KONKLUSION

KONKLUSION:

Det må anerkendes, at finansloven for 2012 på en række enkeltområder gennemfører en række forbedringer i forhold til VKO 's finanslov og politik.

Finanslovaftalen med Enhedslisten har givet yderligere forbedringer i forhold til finanslovsforslaget og hermed bidraget til en bedre opfyldelse af oppositionens "løfter" fra før valget.

Finanslov og finanslovsaftale skaber hermed en bedre forskel i forhold til VKO end regeringsgrundlaget gjorde, navnlig indenfor socialpolitik, integration og klima/miljø.

Det må også fremhæves som en positiv del af finansloven for 2012, at man med en kickstart forsøger at skabe flere arbejdspladser

MEN: Det samlede billede af den overordnede og langsigtede økonomiske politik, herunder velfærds - og skatte politik, er dog fortsat, at den forrige regerings borgerlige økonomiske politik i hovedsagen videreføres

Hvilket ikke mindst betyder at skatteforhøjelser og velfærdsloft er stærkt begrænset i forhold til "Fair Løsning" og at nulvæksten vil fortsætte i kommunerne.

Og selvom kick – starten i sig selv er et plus, vil den være utilstrækkelig i forhold til en ventet forøgelse af ledigheden i 2012 med op til 40.000.

Hertil kommer, at planlagte udbudsøkonomiske reformer til at forøge arbejdsudbuddet risikerer at øge ledighed og statsunderskud, fordi den økonomiske udsigt står på lavvækst så langt øjet rækker

RESUME:

Finansloven for 2012.

- *Med finansloven gennemføres i 2012 en nye initiativer til i 2012 ialt 5 9,5 mia. kr og i 2013 op mod 14 mia. kr. Disse "nye initiativer" består navnlig i en række forslag på enkeltområder:
Fattigdom: Fattigdomsydelser afskaffes (starthjælp, introduktionsydelse og kontanthjælpsloft)*

og loft over børnefamilie og ungeydelse afskaffes. Uddannelse: Den tidligere regerings SU besparelser og deltagerbetaling på AMU – kurser fjernes, etablering af ekstra praktikpladser og skolepraktikpladser. Besparelser på elevstøtte til efterskoler annulleres. Beskæftigelse: Der gennemføres en indsats mod social dumpning og en midlertidig forlængelse af dagpengeperioden. Besparelser på beskæftigelsesindsatsen forlænges. Kontanthjælpsmodtagere får ret til ferie. Sundhed: Flere midler fra satspuljen til psykiatri. Skattefradrag for arbejdsgiverbetalte sundhedsforsikringer afskaffes. Sundhedsafgifter forhøjes. Forebyggelse: Den tidligere regerings besparelser på forebyggelsesfonden annulleres. Der indføres en arbejdsskadeafgift. Bedre normeringer i dagtilbud: Der ansættes 1500 flere pædagoger i daginstitutioner for børn. Integration og retspolitik: Pointsystem afskaffes. Asylkrav lempes. Asylansøgere kan bo udenfor centrene. Knivlov lempes og kriminel lavalder forhøjes igen fra 14 til 15 år. U- landsbistand: Udviklingsbistanden bringes op på 0,83 % af BNP. Energi: Tilskudspulje til energirenovering af bolig Forskning: Flere midler. Finansielt: Kontrollen af multinationale styrkes og der indføres en afgift på reklametryk. Nedsættelse af en kommission til undersøgelse af finanskrisen.

- Hvad angår den økonomiske politik lægges ifølge finansloven op til en såkaldt "kickstart af dansk økonomi". Herudover lægges op til, at de offentlige udgifter - udover investeringer - i 2012 skal øges med i alt ca. 9,5 mia. kr. Heri er indeholdt en række øgede udgifter til overførsler, navnlig vedr. fattige, hvortil ydelserne forøges med i alt 1.066 mio. kr. Ekskl. disse udgør stigningen op mod 8,5 mia. kr. Det offentlige forbrug udgør i finanslov 2011 i alt 517,5 mia. kr i årets priser eller 525, 2 mia. kr i 2012 priser. I forhold hertil svarer stigningen - korregeret for løn og prisstigninger- efter finanslovsaftalen til en realvækst på omkring 0,6 %, hvor VK – regeringens finanslovsforslag fra august 2011 opererede med en realvækst på omkring 0,4 %.

Bedre opfyldelse af oppositionens valgløfter efter finanslovsaftalen med Enhedslisten.

- Samlet vurderet må det anerkendes, at SRSF allerede med deres forslag til finanslov for 2012 – på en række enkeltområder bestræbte sig på at vise ideologisk kant til den tidligere VK – regering og det tidligere VKO – flertal. Det gjaldt ikke mindst gennem afskaffelse af fattigdomsydelser, fjernelse af loft over børnecheck, afskaffelse af fradrag for sundhedsforsikringer, flere ressourcer til skattevæsenets kontrol af multinationale samt ophævelse af pointsystem. Gennem finanslovsaftalen med Enhedslisten er disse forbedringer i forhold til VKO blevet gennemført, hvilket ikke ville være tilfældet, hvis Løkke var fortsat. Tilmed giver finanslovsaftalen mellem SFSF og Enhedslisten en række yderligere forbedringer: 0,5 mia. kr. til bedre normering = 1500 flere pædagoger i daginstitutionerne, større grøn check til laveste indkomster som kompensation for afgiftsforhøjelser, bedre kontrol i forhold til danske virksomheder overholder lovgivning ved brug af udenlandsk arbejdskraft, gennemsnitligt loft på 28 elever for klassekvotienter i gymnasierne og ferie til

kontanthjælpsmodtagere.

- *Med finansloven 2012 er der efter finanslovsaftalen - måske også under indtryk af løftebrudskritikken – tale om en bedre opfyldelse af oppositionens valgløfter og en klarere positiv forskel imellem SRSF – regeringen og VKO. Og som noget også vigtigt viser forhandlingsforløbet og finanslovsaftalen, at SRSF har en reel samarbejdsmulighed til venstre som alternativ til at samarbejde med Løkke og Co. Samtidig vokser træerne dog ikke ind i himlen, idet en række vigtige mærkesager for S + SF fra før valget ikke er indfriet på finansloven for 2012, bl.a. Afskaffelse af varighedsbegrænsning på sygedagpenge, tolærerordning og loft over klasekvotienter i folkeskolen, løft af behandling af kræft og hjertesygdomme på sygehuse og lavere takster på kollektiv transport.*

Den overordnede økonomiske politik, herunder skat og velfærd, i Finansloven.

- *Også indenfor den økonomiske politik er der enkeltområder, hvor SRSF med finansloven gør en positiv forskel i forhold til VKO. Det er gennemføres et om end begrænset velfærdsloft og til finansiering heraf forhøjelser af giftskatter og afgifter på usunde fødevarer og ophævelse af fradrag for sundhedsforsikringer. Det er også positivt at skattestoppet ophæves og at stykafgifter fremover pristalsreguleres.*
- *Alligevel tegner det samlede billede af den overordnede økonomiske politik i hovedsagen til en videreførelse af VKO's borgerlige økonomiske politik. Hvor S + SF i "Fair Løsning" ville gennemføre omfattende skatteforhøjelser, som netop skulle finansiere det tilsigtede velfærdsloft, synes skatteforhøjelser fremover primært at skulle omdirigeres til at letten skatten på arbejde, herunder ikke mindst i topskatten. Og hermed bliver der logisk nok langt mindre til at forbedre velfærden end S + SF fremlagde før valget. Velfærdsloftet fra "Fair Løsning" er stærkt amputeret og den stramme udgiftspolitik overfor kommunerne tegner til at blive videreført med fortsatte kraftige besparelser i velfærd og stillinger til følge.*

Kickstart kontra krise

- *Endelig vil regeringen – for at holde hånden under arbejdsmarkedet – i lyset af risikoen for fornyet international økonomisk tilbagegang iværksætte en "omfattende kickstart af dansk". Kickstarten skal suppleres af en grøn støtteordning til energirenovering af egen bolig, der skal køre i 2013 og 2014, hvortil der afsættes 500 mio. kr årligt. Selve kickstarten består ifølge finanslovsteksten af "Fremrykning og igangsættelse af offentlige investeringer" for i alt 18,75*

mia. kr i 20.12 og 2013. De fremrykkede og igangsatte investeringer angives at styrke beskæftigelsen med omkring 9.000 personer i 2012 og 12.000 personer i 2013, i alt 21.000 personer og skønnes at styrke væksten med op til 0,5 % årligt.

- *Der vil i forhold til de økonomiske udsigter være rigtig god brug for en kickstart. Finanskrisen er langt fra overstået. Den økonomiske rystelse i den vestlige verden har været så dyb, at krisen langt fra er overstået – den flytter blot i stedet rundt. Lige nu den offentlige økonomi, som er hårdt ramt af de store underskud og gældsættelsen, som krisen har kostet. Mange steder i den vestlige verden har det medført kraftige besparelser.*
- *Og som udviklingen i Danmark, EU og USA i 2011 viser, så slår de offentlige besparelser og gældskrisen nu tilbage på samfundsøkonomien og det finansielle system og truer med et nyt dyk og med mere vedvarende at holde væksten tilbage i årevis. Det er ikke mindst gældsproblemerne i EU – og i USA - og i EU navnlig den skærpede gældskrise omkring Grækenland og Italien, der er drivkraften heri. Dette må ikke mindst forventes at slå stærkt negativt tilbage på dansk økonomi via et dyk i eksporten.*
- *Det må på den baggrund forventes, at væksten i Danmark i 2012 og 2013 vil falde til under 1 % og at ledigheden vil stige stærkt fra en aktuel bruttoledighed omkring 170.000 til omkring eller over 200.000 personer. Hermed vil også statsunderskuddet stige til over 100 mia. kr de nærmeste år.*

Ikke nok "kick" i starten.

- *Dette skyldes for det første, at det reelle omfang af fremrykningen af offentlige investeringer er en del mindre end det angiveligt fremstår i finansloven for 2012. Dette hænger sammen med, at en række af de medtagne investeringer i virkeligheden IKKE fremrykkes. Reelt er der fremrykket for 10 mia. kr, som er "pyntet" med allerede igangværende tiltag for yderligere 8,5 mia. kr. Samtidig viser erfaringerne, at investeringernes afløb reelt må forventes at strække sig over mindst 3 år.*
- *Samtidig står Danmark – som beskrevet foran - pga. det internationale nedsving står overfor en halvering af væksten og en forøgelse af bruttoledigheden fra omkring 170.000 til op mod eller over 200.000 altså med omkring 30.000 – 40.000. Heroverfor er en merbeskæftigelse over 3 år på højst 20 og reelt snarere 12-13.000 personer langt fra tilstrækkeligt til at forhindre en stor stigning i bruttoledigheden, navnlig i 2012. Og dermed vil den heller ikke have nævneværdig effekt på underskuddet på de offentlige finanser i første omgang.*
- *Der er således brug for en kick – start, der i højere grad modsvarer det, som S+SF gik til valg på, nemlig at skabe vækst gennem fremrykning af offentlige investeringer for 10-15 mia. + gennem øget offentligt forbrug for 20 mia. samt endelig gennem straksafskrivninger i virksomhederne for også 10 mia. Altså i alt vækstfremme for omkring 40 mia. I forhold hertil er vækstpolitikken i udspillet til finanslov for 2012 stærkt amputeret. Fremrykning af offentlige*

investeringer består, men straksafskrivninger i virksomhederne er væk og forøgelsen af det offentlige forbrug er reduceret til i omegnen af 8 mia. kr fra de 20 mia. kr. årligt i "Fair Løsning". Altså er vækstfremme reduceret til under 20 mia. dvs. under det halve. Herudover forventer regeringen godt nok på basis af den tidligere regerings skøn, at der vil blive udbetalt efterlønsbidrag for 17 mia. kr. i 2013, men dels ved ingen hvad det bliver og dels må det forventes at store dele heraf blot vil blive overflyttet til andre pensionsopsparinger og beskæftigelseseffekten heraf tilsvarende ringe.

- *Når gældskrisen rammer Danmark, risikerer den nye regering derfor at stå relativt magtesløse, fordi den ikke har effektive vækstinitiativer at sætte imod, hverken stigningen i ledigheden eller i statsunderskuddet. Og regeringen har i regeringsgrundlaget prioriteret balance på de offentlige finanser og at overholdelsen af EU kravene højt. Men har den ikke øgede indtægter gennem bedre beskæftigelse og/eller højere skatter at sætte imod dette stigende statsunderskud, kan overholdelsen heraf kun sikres ad en vej: Endnu stærkere besparelser end hidtil planlagt.*
- *Derfor er der temmeligt stor risiko for, at regeringen af sin egen højrefløj og af de borgerlige vil blive presset til at gennemføre ekstraordinære velfærdsbesparelser. Dvs. at gå fra nulvækst for velfærden til direkte negativ vækst for velfærden i kommunerne. Så handler det ikke mere om at stoppe realvæksten, så skal budgetterne også nominelt skæres ned – og medarbejdere fyres.*
- *Hertil kommer, at nok især de Radikale har fået indføjet omfattende udbudsøkonomiske reformer, herunder VKO's tilbagetrækningsreform og dagpengereform, som i de kommende år skal forøge arbejdsudbuddet med op mod 195.000 personer. Men med økonomiske udsigter til lavvækst så langt øjet rækker risikerer det snarere at give øget arbejdsløshed og stigende statsunderskud.*

INDHOLD:

<i>SAMMENFATNING OG KONKLUSION</i>	3
KONKLUSION:.....	3
RESUME:.....	3
<i>Finansloven for 2012.</i>	3
<i>Bedre opfyldelse af oppositionens valgløfter efter finanslovsaftalen med Enhedslisten.</i>	4
<i>Den overordnede økonomiske politik, herunder skat og velfærd, i Finansloven.</i>	5
<i>Kickstart kontra krise</i>	5
<i>Ikke nok "kick" i starten.</i>	6
INDHOLD:.....	8
INDLEDNING:	10
I. INDHOLDET AF FINANSLOVEN FOR 2012.....	11
1.1. Samlet ramme og indhold.	11
1.2. Forbedringer på enkeltområder i finansloven.	12
1.3. Samlet økonomisk ramme.	12
II. GODT OG MINDRE GODT PÅ ENKELTOMRÅDER I FINANSLOVEN.	14
2.1. Godt i udspillet til finanslov.	14
2.2. Finanslovsaftalen mellem Enhedslisten og SRSF – regeringen.	16
2.3. Mangler i den endelige finanslov.	17
2.4. Delkonklusion.	19

III. GODT OG MINDRE GODT I DEN OVERORDEDE ØKONOMISKE POLITIK I FINANSLOVEN.	20
3.1. Godt i den overordnede økonomiske politik i finansloven for 2012.	21
3.2. Mindre godt i den overordnede økonomiske politik i finansloven for 2012.	21
3.2.1. Velfærdsløftet der skrumpede.	22
3.2.2. Skatteforhøjelser omdirigeret til skattelettelser.	23
3.3. Delkonklusion.	25
IV. ER DER NOK ”KICK” I STARTEN?	26
4.1. Den økonomiske krise skærpes – på vej internationalt nedsving.	27
4.1.1. Nyt internationalt nedsving på vej – og lavvækst så langt øjet rækker.	27
4.1.2. Danmark – vækstfald og stigende arbejdsløshed lige om hjørnet.	30
4.2. Matcher ”kickstarten” krise.	30
4.2. Kick – starten matcher ikke den foranstående krise.	33
4.2.1. Kickstarten noget opreklameret.	33
4.2.2. Kickstartens omfang matcher langt fra krisens.	34
4.3. Og udbudsøkonomiske reformer vil blot forøge ledigheds – og underskudsproblemet.	35
4.3.1. Regeringen vil øge arbejdsudbuddet, hvor der er behov for jobskabelse.	35
4.3.2. Regeringens og borgerlige økonomers udbudsøkonomiske fejlopfattelser.	36

INDLEDNING:

Den følgende KRITISKE ANALYSE behandler den endelige finanslov for 2012, FL 12 fra SRSF – regeringen, således som den tegner sig efter finanslovsaftalen mellem SRSF og Enhedslisten.

Det skal med det samme anerkendes, at finanslovsaftalen med Enhedslisten har bidraget til at gøre finanslovsforslaget fra SRSF en hel del bedre.

På en række enkeltområder viser finansloven nu tydeligere en forskel mellem SRSF og den tidligere VKO – regering. Det gælder navnlig på det sociale område, på børne - og ungeområdet og såmænd også i skattepolitikken samt i værdipolitikken.

Vi har med andre i forhold til navnlig VKO s udspil til finanslov fra august og også i forhold til SRSF s eget udspil en betydeligt bedre finanslov.

Men derfra og til at finansloven bliver ”ægte rød” er der dog på den anden side også et betydeligt stykke vej.

Selvom finansloven også rummer den såkaldte ”kickstart” er den samlede og overordnede økonomiske politik dog fortsat overvejende borgerlig, jf. at udgangspunktet for SRSF ifølge regeringsgrundlaget er ”... VK – regeringens økonomiske politik i bredeste forstand, herunder genopretningsaftalen og forårets aftaler, herunder tilbagetrækningsreformen”.

I det følgende skal finansloven analyseres.

I del I redegøres for hovedindholdet af finansloven.

I del II vurderes finanslovens fremskridt – samt enkelte mangler – på enkeltområder både i kraft af det oprindelige finanslovsforslag fra SRSF og i kraft af finanslovsaftalen med Enhedslisten.

I del III vurderes dernæst den overordnede økonomiske politik i finansloven, herunder i forhold til det tilsvarende forslag fra VK – regeringen, fremlagt inden valget.

I del IV ses endelig nærmere på navnlig den i finansloven indeholdte ”kickstart” - i lyset af den forventede økonomiske udvikling i 2012 og de kommende år.

Indeværende rapport opdaterer, supplerer og erstatter en tidligere rapport om SRSF s finanslovsforslag for 2012 (Rapport nr. 28 fra forlaget Alternativ).

I. INDHOLDET AF FINANSLOVEN FOR 2012.

1.1. Samlet ramme og indhold.

Med finansloven for 2012 gennemføres en række nye initiativer til i 2012 i alt op mod 9,5 mia. kr og i 2013 på i alt op mod 14 mia. kr. Den samlede ramme for 2012 – 2013 er hermed i forhold til finanslovsforslaget øget fra lidt under 20,5 mia. kr. til lidt under 24,5 mia. kr.

Tabel: Nye initiativer på finansloven for 2012. ¹

Mio. kr., 2012-priser	2012	2013
Bekæmpelse af fattigdom bl.a.:	704	728
- Afskaffelse af fattigdomsydelser og regler	350	350
- Afskaffelse af loft over børne- og ungeydelsen	260	310
Grønt fokus bl.a.:	501	888
- Miljøfokusering af landdistriktsmidler	352	299
- Støtteordning til energirenovering af egen bolig	-	500
Uddannelse og forskning bl.a.:	1.817	1.143
- Mere og bedre uddannelse	674	1.020
- Forskning	986	-
Sundhed og forebyggelse, svage og udsatte bl.a.:	1.958	1.707
- Et bedre og mere lige sundhedsvæsen	503	455
- Initiativer som led i satspuljen for 2012	1.106	902
Målrettet beskæftigelsesindsats bl.a.:	1.347	1.148
- Styrket indsats over for social dumping	65	65
- Midlertidig forlængelse af dagpengeperioden	368	184
- Vilkårsforbedringer for ledige	290	265
Rets- og udlændingeområdet bl.a.:	1.104	877
- Ny flerårsaftale for politi og anklagemyndighed	530	663
- Bedre balance på rets- og udlændingeområdet	204	204
Andre initiativer bl.a.:	2.030	3.007
- Bedre normering i dagtilbud	-	500
- Afskaffelse af multimedieskatten	510	510
- Den internationale indsats	277	643
Reserve til nye initiativer i 2013	-	4.400
I alt	9.461	13.899

1) Jf. Finansministeriet: Presseresumeer til Finansloven 2012,

1.2. Forbedringer på enkeltområder i finansloven.

De i finansloven indeholdte forbedringer på enkeltområder er navnlig følgende: ²

- Fattigdom: Fattigdomsydelser afskaffes (starthjælp, introduktionsydelse og kontanthjælpsloft) (350 mio. kr. i 2012 og 2013) og loft over børnefamilie og ungeydelse afskaffes (260 mio. kr i 2012 og 310 mio. kr i 2013)
- Uddannelse: 674 mio. kr. til uddannelse i 2012 og 1020 mio. kr. i 2013 til at fjerne den tidligere regerings SU besparelser og deltagerbetaling på AMU – kurser, etablering af ekstra praktikpladser og skolepraktikpladser. Besparelser på elevstøtte til efterskoler annulleres.
- Beskæftigelse: Der afsættes 55 mio. i 2012 og 2013 til indsats mod social dumpning og 368 mio. kr. i 2012 og 184 mio. kr i 2013 til midlertidig forlængelse af dagpengeperioden. Besparelser på beskæftigelsesindsatsen forlænges. Kontanthjælpsmodtagere får ret til ferie.
- Sundhed: 237 mio. fra satspuljen til psykiatri i 2012 og 229 mio. kr. i 2013. Skattefradrag for arbejdsgiverbetalte sundhedsforsikringer afskaffes. Sundhedsafgifter forhøjes.
Forebyggelse: Der afsættes 24 mio. til forebyggelse. Den tidligere regerings besparelser på forebyggelsesfonden annulleres. Der indføres en arbejdsskadeafgift.
- Bedre normeringer i dagtilbud: Der afsættes 500 mio. kr. til at ansætte 1500 flere pædagoger i daginstitutioner for børn.
- Integration og retspolitik: Pointsystem afskaffes. Asylkrav lempes. Der afsættes 200 mio. kr, så asylansøgere kan bo udenfor centrene. Knivlov lempes og kriminel lavalder forhøjes igen fra 14 til 15 år.
- U- landsbistand: Der afsættes 234 mio. i 2012 og 600 mio. kr. yderligere i 2013, så udviklingsbistanden bringes op på 0,83 % af BNP.
- Energi: Tilskudspulje til energirenovering af boliger (500 mio.kr. i 2013)
- Forskning: 300 mio. kr.
- Finansielt: Kontrollen af multinationale styrkes og der indføres en afgift på reklametryk. Nedsættelse af en kommission til undersøgelse af finanskrisen.

1.3. Samlet økonomisk ramme.

Hvad angår den økonomiske politik lægges ifølge finansloven for det første op til en såkaldt ”kickstart af dansk økonomi”.³ Dette vil blive nærmere behandlet i del III.

²) Jf. foran anførte værk.

Herudover lægges der som nævnt op til, at de offentlige udgifter - udover investeringer - i 2012 skal øges med i alt omkring 9,5 mia. kr. Heri er indeholdt en række øgede udgifter til overførsler, navnlig vedr. fattige, hvortil ydelserne forøges med i alt omkring 1 mia. kr. Ekskl. disse udgør de nye initiativer til offentligt forbrug på finansloven for 2012 næsten 8,5 mia. kr, hvilket er en forøgelse i forhold til finanslovsforslaget med omkring 1 mia. kr. ⁴

Det offentlige forbrug udgjorde i finanslov 2011 i alt 517,5 mia. kr i årets priser eller 525, 2 mia. kr i 2012 priser. I forhold hertil udgør stigningen ekskl. offentlige overførsler i alt 1,6 %.

Korrigeret for løn og prisstigninger synes dette at svare til en realvækst på omkring 0,6 %, hvor VK – regeringens finanslovsforslag fra august 2011 opererede med en realvækst på omkring 0,4 % og SRSF – regeringens udspil til finanslov lå omkring 0,5 % realvækst i 2012.

Tabel: Realvækst i offentligt forbrug fra finanslov 2011 til 2012 - %.

	I. VK – regeringens FFL 12 %	II. SRSF – regeringens FL12 %	III. Forskel
Realvækst ⁵	0,4 ⁶	0,6 ⁷	0,2

3) Jf. Regeringen: Ansvar og handling – oplæg til finanslov 2012, s. 13 ff. samt Finansministeriet: Presseresumeer til finanslov 2012.

4) Finansministeriet: Presseresumeer til finanslov 2012.

5)Fratrukket en stigning pris og lønforudsætninger på netto omk. 1 %, jf. Økonomitstyrelsen: Løn og prisforudsætninger. <http://www.oes.dk/OEAV/2-Bevillingslove/25-Indeks/250-Pris-og-loenforudsætninger>

6) Jf. Finansministeriet: Budgetoversigt 2, august 2011, s. 73. Hertil ville dog være kommet merudgifter fra VK – regeringens bolig og vækstpakke. Disse er ikke medregnet her.

7) Beregnet som nominel vækst fratrukket ovenanførte stigning i pris og lønindeks.

II. GODT OG MINDRE GODT PÅ ENKELTOMRÅDER I FINANSLOVEN.

2.1. Godt i udspillet til finanslov.

Det må anerkende, at der allerede i finanslovsforslaget fra SRSF – regeringen på en række politiske enkeltområder var tale om ikke uvæsentlige forbedringer og ideologiske kanter i forhold til den hidtidige VK – regerings politik og finanslovsforslag. Finanslovsforslaget lå her i forlængelse af regeringsgrundlaget, der navnlig på en række ”blødere”/ værdipolitiske politikområde lægger op til progressive forbedringer: Det gjaldt fx navnlig integration, transport, klima og miljø.⁸

Allerede i regeringens eget finanslovsforslag for 2012 udmøntedes dette på en række områder i forbedringer i forhold til tidligere VKO politik:

- Indenfor social og beskæftigelsespolitikken bl.a. ved at de såkaldte fattigdomsydelser blev foreslået fjernet, herunder starthjælp og introduktionsydelse samt kontanthjælpsloftet og den såkaldte ”timeregel”.⁹
- På det familiepolitiske område bl.a. ved, at den tidligere regerings loft over børne – og ungeydelsen også blev foreslået fjernet.¹⁰
- På forsknings – og universitetsområdet bl.a. ved at der afsattes flere midler til forskning og ved, at universiteterne tilføres flere midler til dækning af øget optag i 2011 samt ved, at den tidligere regerings planer om SU omlægning annulleredes.
- På ungdomsuddannelsesområdet bl.a. ved at der skulle oprettes 1500 nye skolepraktikpladser¹¹ samt ved, at VKO’s besparelser på produktionsskoler og efterskoler blev foreslået afskaffet.
- På folkeskoleområdet ville regeringen gennemføre en folkeskolereform.¹²
- På sundheds – og forebyggelsesområdet bl.a. ved, at regeringen lagde op til at afskaffe skattefritagelsen for arbejdsgiverbetalte sundhedsforsikringer og til at tilføres flere midler til psykiatrien¹³ samt ved, at den tidligere regerings besparelser på Forebyggelsesfonden

⁸) Jf. Lund, Henrik Herløv: Regeringsgrundlaget for SRSF – regeringen.

⁹) Jf. finanslovsforslaget, s. 19.

¹⁰) Ibid.

¹¹) Oven anførte værk, s. 24

¹²) Jf. s. 4

¹³) O.a.v., s 26

annulleredes til forebyggelsesområdet.¹⁴ Endvidere ville SRSF ifølge finanslovsudspillet i 2013 afsætte i alt 5 mia. kr. til bl.a. forskning og sundhedsområdet

- På det skattemæssige og finansielle område lagde regeringen op til 5 mia. kr. i afgiftsforhøjelser på usunde fødevarer, til bedre kontrol med multinationale virksomheder samt reducerer fradrag for indbetaling på ratepensioner.
- På integrationsområdet lagde SRSF op til, at VKO's hidtidige pointsystem for familiesammenføring skulle afskaffes og ikke erstattes af noget andet pointsystem, at tilknytningskravene skulle lempes og at opholdstilladelse skulle blive lettere at opnå. Endvidere annulleres den tidligere regerings planer om at indføre nye optjeningskrav for velfærdsydelser.¹⁵
- Indenfor foreslog Udviklingsbistand SRSF, at "Genopretningsaftalens" udhuling af udviklingsbistanden skulle annulleres.¹⁶
- Indenfor skulle udenrigspolitikken ifølge SRSF's finanslovsforslag den tidligere regerings planer om nye kontrolanlæg ved de danske grænser ikke gennemføres.¹⁷
- Indenfor ville retspolitikken SRSF, at den kriminelle lavalder igen skulle hæves til 15 år og at knivloven lempes.¹⁸
- På klimaområdet vil regeringen endvidere i foråret præsentere et energiudspil.¹⁹

Stort set alle disse punkter er i den endelige finanslov blevet bekræftet idet Enhedslisten har stemt for og dermed bidraget til gennemførelsen heraf.

Enhedslisten har dermed andel i æren for disse forbedringer, idet de jo fx helt givet ikke var blevet gennemført i et flertal mellem SRSF og fx Venstre. Men selvsagt har de også regeringspartierne i flertallet: SF, S og RV ære for forbedringerne og det så meget desto mere, som ovennævnte forslag til forbedringer allerede var stillet af SRSF - regeringen selv i dennes finanslovsudspil.

Indenfor må regeringen nok navnlig De Radikale krediteres for de værdipolitiske forslag til forbedringer, mens navnlig SF og tildels S må krediteres for de fordelings – og velfærdspolitiske forslag til forbedringer.

¹⁴) O.a.v., s. 29

¹⁵) Jf. finanslovsforslaget, s. 19.

¹⁶) Jf. s. 34

¹⁷) Ibid.

¹⁸) O.a.v., s. 35.

¹⁹) Jf. s. 4.

2.2. Finanslovsaftalen mellem Enhedslisten og SRSF – regeringen.

Det må anerkendes, at det gennem samarbejdet mellem Enhedslisten og SRSF – regeringen og etablering af et flertal til venstre i Folketinget for det første er lykkedes at fastholde og gennemføre de af SRSF selv foreslåede forbedringer i forhold til VK's politik og finanslovsforslag. Det er i sig selv en ikke uvæsentlig ting, idet mange af disse forbedringer aldrig ville være blevet gennemført indenfor et centrum højre samarbejde.

Og for det andet er det lykkedes i finanslovsaftalen mellem SRSF og regeringen at tilføre en række yderligere forbedringer herudover på enkeltområder, ikke mindst:

- 0,5 mia. kr. til bedre normering = 1500 flere pædagoger i daginstitutionerne
- Større grøn check til laveste indkomster som kompensation for afgiftsforhøjelser
- Bedre kontrol i forhold til danske virksomheder overholder lovgivning ved brug af udenlandsk arbejdskraft
- Penge til at sikre loft gennemsnitlig loft på 28 elever for klassekvotienter i gymnasierne
- Ferie til kontanthjælpsmodtagere
- Indførelse af afgift på reklametryksager
- Stop for tvangsudbud offentlige opgaver.²⁰

Det bør Enhedslisten selvsagt krediteres for, men også SRSF - regeringen som jo er den anden aftalepartner og hvor navnlig S+ SF nok i et vist omfang har ladet Enhedslisten få æren af, at forhandle deres egne krav igennem.²¹

Men selvom forhandlingsspillet nok i et vist omfang har været forud tilrettelagt og koreograferet, er udefaldet under alle omstændigheder betydeligt bedre end det ville have været med VKO – flertallet.

Enhedslisten har nok så væsentligt også herigennem vist, at partiet både kan føre en progressiv og på samme tid realistisk samarbejdslinje overfor den nye ”lilla” regering ved at satse på at fastholde S + SF på deres egne valgløfter.²² Og dermed nok så væsentligt bevist, at SRSF – regeringen har et reelt valg mellem at samarbejde til højre med Løkke eller til venstre med Enhedslisten.

²⁰ Jf. Finanslovaftalen. Den gamle VK-regering indførte en lovhjemmel, der gør det muligt for Indenrigsministeren at pålægge kommuner og regioner pligt til konkurrenceudsættelse af udvalgte opgaver. Ændringen kom i forbindelse med en forhandling med kommunerne om at øge graden af konkurrenceudsætning til 31,5 procent. Med finanslovsforliget er der enighed om at afskaffe denne lovhjemmel og man må forvente, at den nye regering kommuner og regioner pligt til konkurrenceudsættelse af udvalgte opgaver. Ændringen kom i forbindelse med en forhandling med kommunerne om at øge graden af konkurrenceudsætning til 31,5 procent. Med finanslovsforliget er der enighed om at afskaffe denne lovhjemmel og man må forvente, at den nye regering heller ikke vil videreføre målkravene overfor kommunerne.

²¹) Jf. Flores, Phillip Egea: Enhedslisten holder regeringens løfter. Information 21/11-11.

²²) Jf. Redder, Hans: Fokus var at trække finansloven i mere grøn og solidarisk retning. Information 22./11-11.

2.3. Mangler i den endelige finanslov.

Er der således på en række enkeltområder ting at glæde sig over i den endelig finanslov er der dog også politiske mærkesager fra navnlig S + SF fra før valget, som glimrer ved deres fravær, i hvert fald på denne finanslov.

Social og sygedagpengepolitikken:

- Varighedsbegrænsningen på sygedagpenge afskaffes heller ikke på denne finanslov. En varighedsbegrænsning som oveni alvorlig og langvarig sygdom skaber store problemer også med økonomien for langtidssyge.
- Hertil kommer, at selvom fattigdomsydelserne afskaffes skal ifølge beskæftigelsesminister Mette Frederiksen 45.000 modtagere af kontanthjælp, starthjælp og introduktionsydelse skal have endevendt deres sager. Der skal bruges 200 mio. kr. på at undersøge, om det kan passe, at 45.000 modtagere af kontanthjælp, starthjælp og introduktionsydelse ikke er i stand til at være på arbejdsmarkedet. Uanset at sagerne flere gange tidligere er blevet undersøgt og at de, som er tilbage på kontanthjælp, er det på grund af andre problemer.

Forsknings og universitetsområdet:

- Det er i sig selv både godt at optaget øges og at der gives penge til det allerede i 2011 øgede optag. MEN: I regeringsgrundlaget lovede SRSF ikke blot at finde penge til allerede optagne studerende, men at oprette 10.000 NYE studiepladser på de videregående uddannelser - udover eksisterende optag. Det er der til gengæld ingen tegn på i finansloven. Der afsættes dog i 2013 en "reserve på 5 mia. kr til "regeringens højt prioriterede områder fremover, herunder forskningsområdet"²³ sammen med sundhedsområdet.

Arbejdsmarkedsuddannelsesområdet:

- Halveringen af dagpengeperioden ophæves ikke, idet dagpengereformens ikrafttræden alene udskydes et halvt år.
- VKO's besparelser annulleres kun delvist, idet prisloftet for alle kurser til og med erhvervsuddannelsesniveau, herunder AMU kurser, men den forøgede egenbetaling består
- De af S + SF lovede mange milliarder til uddannelse på dagpenge og bedre efteruddannelse glimrer foreløbig ved deres fravær, selvom det ligger i luften at der vil blive tale om forbedringer på området i forbindelse med trepartsforhandlinger

²³) Jf. s. 23

Folkeskoleområdet:

- Der indføres ikke generelt en tolærerordning samt loft over klassekvotienter, idet der ikke på denne finanslov tilføres de af S + SF i ”Fair Løsning” planlagte ydere 2 mia. kr til et løft af folkeskolen, jf. længere fremme.

Sundheds – og forebyggelsesområdet:

- Der bliver der alligevel ikke tale om, at ingen patienter skal ligge på gangene i syghuset, om indførelse af maksimal 30 minutters ventetid på skadestuer og af gratis tandlægetjek til unge og borgere med laveste indkomster.
- Og helt grundlæggende tilføres der ikke på denne finanslov de af S + SF i ”Fair Løsning” planlagte af 5 mia. kr yderligere til sygehusene. Der afsættes dog i 2013 en ”reserve på 5 mia. kr til regeringens højt prioriterede områder fremover, herunder økonomiaftalerne med regioner om bl.a. sundhedsområdet”.²⁴

Transportpolitikken:

- Billigere tog - og busbilletter er udskudt på ubestemt tid
- Højere passagerafgifter for indenlandsk luftfart vil alligevel ikke blive gennemført.

Retspolitikken:

- Mange lovstramninger og strafskærper, som den tidligere regering fik gennemført med Dansk Folkeparti, ikke ændret, bl.a. forårets såkaldte tryghedspakke, som skærper straffen for hjemmerøverier.
- Også terrorlovgivningen, som eksperter ellers har kritiseret for at være grænseoverskridende på flere punkter, ændres ikke.

Man skal selvfølgelig dog have med i billedet, at de dårlige offentlige finanser efter VKO's årti med ufinansierede skattelettelser og fejlagtig økonomisk politik også sætter grænser for den efterfølgende SRSF – regerings økonomiske handlefrihed og at det ydermere selvsagt tager tid at ændre på et tiårs politiske skadevirkninger.

Trepartsforhandlinger i 2012 og finansloven for 2013 vil således kunne bringe yderligere forbedringer, hvis SRSF vælger at samarbejde til venstre side i Folketinget.

²⁴) Jf. s. 27

2.4. Delkonklusion.

Samlet vurderet må det anerkendes, at SRSF allerede med deres forslag til finanslov for 2012 – måske også under indtryk af løftebrudskritikken – på en række enkeltområder bestræbte sig på at vise ideologisk kant til den tidligere VK – regering og det tidligere VKO – flertal.

Det gjaldt ikke mindst gennem afskaffelse af fattigdomsydelser, fjernelse af loft over børnecheck, afskaffelse af fradrag for sundhedsforsikringer, flere ressourcer til skattevæsenets kontrol af multinationale samt ophævelse af pointsystem.

Gennem finanslovsaftalen med Enhedslisten er disse forbedringer i forhold til VKO blevet gennemført, hvilket ikke ville være tilfældet, hvis Løkke var fortsat. Tilmed giver finanslovsaftalen mellem SFSF og Enhedslisten en række yderligere forbedringer: 0,5 mia. kr. til bedre normering = 1500 flere pædagoger i daginstitutionerne, større grøn check til laveste indkomster som kompensation for afgiftsforhøjelser, bedre kontrol i forhold til danske virksomheder overholder lovgivning ved brug af udenlandsk arbejdskraft, gennemsnitligt loft på 28 elever for klassekvotienter i gymnasierne og ferie til kontanthjælpsmodtagere.

Nok så vigtigt viser finanslovsaftalen at SRSF har en reel samarbejds mulighed til venstre som alternativ til at samarbejde med Løkke og Co.

Samtidig vokser træerne dog ikke ind i himlen, idet en række vigtige mærkesager for S + SF fra før valget ikke er indfriet på finansloven for 2012, bl.a. Afskaffelse af varighedsbegrænsning på sygedagpenge, tolærerordning og loft over klassekvotienter i folkeskolen, løft af behandling af kræft og hjertesygdomme på sygehuse og lavere takster på kollektiv transport.

III. GODT OG MINDRE GODT I DEN OVERORDEDE ØKONOMISKE POLITIK I FINANSLOVEN.

Jf. foran gør finansloven på en række enkeltområder og i en række enkeltspørgsmål en positiv forskel til den tidligere VK- regering og VKO – flertallet.²⁵

Men i den overordnede økonomiske politik er der desværre i betydelig udstrækning tale om videreførelse af VKO's økonomiske politik. Dette fremgår allerede af regeringsgrundlaget, idet SRSF's økonomiske mål er følgende:²⁶

1. Den strukturelle offentlige saldo skal i 2020 mindst være i balance
2. Efterlevelse af EU's "Stabilitets – og Vækstpagt og af EU's henstilling om strukturel forbedring af den offentlige saldo med 1½ % i 2011 – 13.
3. Holdbarhedsindikatoren skal altid være positiv.
4. Offentlig gæld: Der skal være en bred sikkerhedsafstand til kravene i EU's "Stabilitets – og Vækstpagt"

Desuden anføres som mål, at lønkonkurrenceevnen overfor udlandet skal forbedres og at arbejdsudbuddet skal øges strukturelt med 135.000 personer frem mod 2020.

Disse mål er ganske de samme som den afgåede VK – regerings. Det hedder da også i regeringsgrundlaget, at "... udgangspunktet for regeringen er VK – regeringens økonomiske politik i bredeste forstand, herunder genopretningsaftalen og forårets aftaler, herunder tilbagetrækningsreformen."

Ser vi på den overordnede samlede og langsigtede økonomiske politik ændrer finansloven for 2012 ikke grundlæggende på dette billede af en fortsat borgerlig overordnet og samlet økonomisk politik.

25) Jf. Lund, Henrik Herløv: SRSF's økonomiske politik.

26) Jf. Regeringsgrundlaget, s. 8.

3.1. Godt i den overordnede økonomiske politik i finansloven for 2012.

Det skal dog anerkendes, at finansloven for 2012 også indenfor den overordnede økonomiske politik rummer forbedringer.

Fremfor alt er det i finanspolitikken i sig selv positivt, at regeringen i 2012 vil søge at gennemføre en "kick start" af dansk økonomi (herom længere fremme).

På det skattepolitiske område indeholder finansloven også forskellige tiltag, som må anerkendes som positive.

Det for det første anerkendes som positivt, at regeringen gennemfører forhøjelse af en række giftskatter og afgifter på usunde fødevarer mm. for i alt 5 mia. kr. samt som nævnt ophæver fradrag for sundhedsforsikringer og begrænser fradrag for indbetaling på ratepension for i alt 2 mia. kr.²⁷.

Det er for det andet positivt, at finansloven fastslår, at og skatteminister Thor Möger Petersen i forbindelse med finansloven slår fast, at "Skattestoppet gælder ikke længere"²⁸ i den forstand, at der nu indføres pristalsregulering af skatter og afgifter, hvis størrelse hidtil har været fastsat i kronebeløb og som under den tidligere regering var fastlåste. Det må også hilses velkomment, at skatteministeren vil bruge flere ressourcer på at få inddrevet skatter fra multinationale selskaber.²⁹

Endelig må det i velfærdspolitikken, anerkendes, at der med finansloven for 2012 sker et vist løft af velfærden i og med at der i 2012 samlet tilføres nye midler for over 9 mia. kr., jf. dog længere fremme.

3.2. Mindre godt i den overordnede økonomiske politik i finansloven for 2012.

På trods af lyspunkter er det imidlertid i den overordnede og samlede økonomiske politik, at SRSF regeringen – ligesom der lægges op til i regeringsgrundlaget – med finansloven for 2012 gør den mindste positive forskel i forhold til VKO.

²⁷) Jf. s. 39

²⁸) Jf. s. 38

²⁹) Jf. s. 42

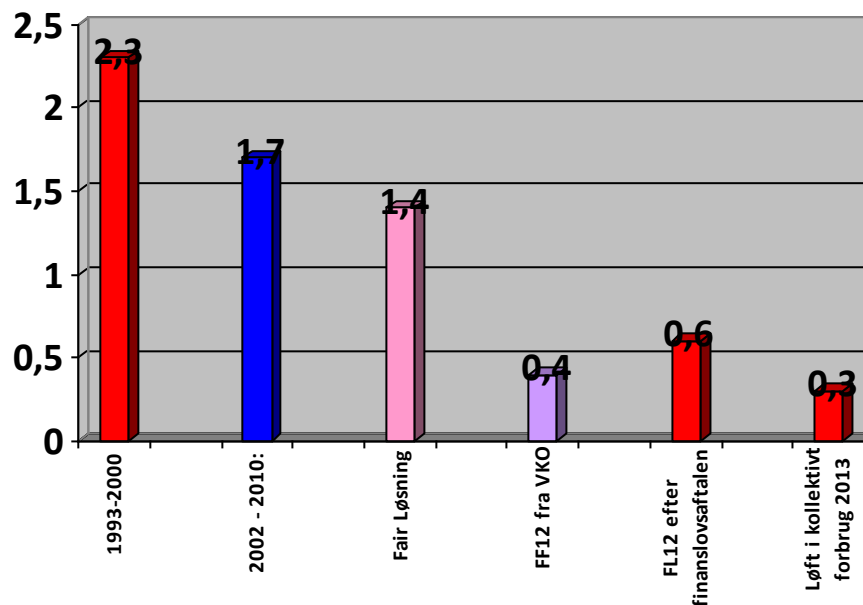
3.2.1. Velfærdsløftet der skrumpede.

På trods af de fremhævede forbedringer på enkeltområder skal man i det samlede økonomisk - politiske billede kigge nærmere efter for at se forskellene fra VK – regeringens finanslovsforslag.³⁰ Det gælder ikke mindst i velfærdspolitikken.

Regeringen har ikke selv offentliggjort beregninger for stigningen i offentligt forbrug i henhold til finansloven. Med forbehold for usikkerheder i den oven anførte beregning synes der dog at være tale om en begrænset realvækst i det offentlige forbrug i FL12 i forhold til finanslovsforslaget fra VK – regeringen fra august 2011.

Og der er et stykke vej fra de 9,5 mia. kr. i velfærdsløft til de omkring 20 mia. kr. årligt i velfærdsløft, som S + SF i ”Fair Løsning” stillede imod, selv hvis der i 2013 udmøntes 3 mia. kr yderligere til folkeskole og navnlig sygehuse.

Figur: Årlig gns. realvækst i offentligt forbrug 1993 – 2000³¹, 2002 – 2010³² samt ifølge ”Fair Løsning 2020”³³(2012-2016?) – pct. (faste 2010 priser)

30) Jf. Hjortdal, Marie: Småpenge adskiller Thornings finanslov fra Løkkes. Politikken 3/11 2011.

31) Kilde Davidsen, Sysser og Nathalie Tuxen Hansen: Analyse af det offentlige forbrug 1992-2000. Opregnet til 2010 priser.

32) Jf. Finansministeriet: Budgetoversigt 3, 2009, s. 72 og 73.

33) Jf. Fair Forandring, s. 32.

Hertil kommer, at der hvad angår de nye initiativer i finansloven for 2012 i udstrakt grad er tale om bevillinger til ministerier og dermed det statslige udgiftsområde. Og det er i finansloven for 2012 bemærkelsesværdigt, at der IKKE ses at være indarbejdet nogen forhøjelse af den ramme i 2012 for tilskud til kommuner og regioner, der er større end den i VK's finanslovsforslag fastsatte.

Igen gælder dog, at der i 2013 må forventes at blive udmøntet 2 til 3 mia. kr. af den afsatte reserve til sundhed og folkeskole, hvorigennem navnlig regioner vil få et løft.

Det indebærer, at med mindre regeringen optager nye forhandlinger med kommuner og regioner vedr. 2012, er den i VK's finanslovsforslag og i kommune – og regionsaftalerne for 2012 indeholdte stærkt begrænsede realvækst, som gælder. Men sådanne nye forhandlinger er IKKE bebudet og en hertil afsat ramme ses som anført heller ikke at være afsat i finansloven for 2012. Der må således lægges til grund, at den tidligere regerings ramme for kommuner og regioner i 2012 fortsætter.

Dette indebærer for kommunerne nulvækst i 2012, mens der for regionernes sundhedsområde bliver et begrænset løft på 1½ mio. kr.³⁴ Hvilket igen vil medføre store besparelser på velfærden i kommunerne, idet alene tilgangen af flere brugere (ældre) kræver en årlig realvækst på 0,9 – 1,2 %, hvortil kommer et vækstkrav på yderligere op til 0,5 % pga. stigende behov.

3.2.2. Skatteforhøjelser omdirigeret til skattelettelser.

Dette hænger igen sammen med manglende skattepolitiske ændringer i finansloven for 2012. Selvom der med FFL12 som anført er tale om forhøjelse af en række afgifter for i alt 5 mia. kr og reduktion af skatteudgifter for 2 mia. kr. er der langt til den i "Fair Løsning" af S + SF tilsigtede forhøjelse af skatter og afgifter med årligt i alt på mellem 34 mia. kr og 25 mia. kr og varigt på mellem 19 og 25 mia. kr.

³⁴) Jf. OAO: Gennemgang af finanslov 2012.

Tabel: S + SF s skatteforhøjelser i "Fair Løsning 2020".³⁵

	BRUTTO (ekskl. skattelempelser)	NETTO (inkl. skattelempelser)
EGNE SKATTEFORSLAG	25,1	18,7
ACCEPT AF VK - SKATTEÆNDRINGER fra "genopretningsaftalen"	8,6	
I ALT	33,7	25,3

S + SF har dog bebudet at ville gennemføre en skattereform, men den vil ifølge regeringsgrundlaget i /modsætning til "Fair Løsning" som udgangspunkt ikke forhøje den samlede beskatning, idet der alene vil være tale om en skatteomlægning, hvor øget provenu fra nogle skatter vil skulle tjene til at "sænke skatten på arbejde".³⁶

Og i regeringsgrundlaget nævnes en række af skatteforslagene fra "Fair Løsning" slet og ret ikke. Det gælder fx-millionærskat, bankskat og aktiesalgsafgift. Ligeledes vil ifølge regeringsgrundlaget de "indefrosne" topskattelettelser blive frigivet alligevel i 2013. Det er klart, at med et manglende skatteprovenu på mellem 25 og 30 mia. kr. og varigt 15 til 20 mia. kr. bliver der mulighed for et langt mindre velfærdsloft.

Det er i den forbindelse blevet anført, at det skyldes at der ikke er råd de offentlige finansers tilstand. Men som anført vil der i foråret 2012 blive tale om skatteforhøjelser, men de vil i stedet for at gå til bedre velfærd nu blive omdirigeret til nedsættelse af skatten på arbejde, ikke mindst topskattelettelser.

Det er altså ikke blot stigende statsunderskud, men i høj grad også en ændret skattepolitik, som er årsagen til velfærdsloftet, der forsvandt.

³⁵) Kilde: "Fair Løsning 2020" samt Finansministeriets gennemgang heraf.

³⁶) Jf. finanslovsforslaget, s. 4

3.3. Delkonklusion.

Som fremgået er der også indenfor den økonomiske politik enkeltområder, hvor SRSF med finansloven gør en positiv forskel i forhold til VKO.

Her kan nævnes den kickstart af økonomien, som SRSF vil gennemføre, men som vi vender tilbage til.

Endvidere er der tale om et begrænset velfærdsloft og til finansiering heraf forhøjelse af giftskatter og afgifter på usunde fødevarer og ophævelse af fradrag for sundhedsforsikringer samt begrænsning af fradrag i forbindelse med indbetaling på ratepensioner. Hertil har Enhedslisten fået forhandlet også en afgift på reklamestryksager.

Det er også positivt at skattestoppet ophæves og at stykaftgifter fremover pristalsreguleres.

Alligevel tegner det billedet af den samlede overordnede økonomiske politik til videreførelse af VK – regeringens borgerlige økonomiske politik.

Det skyldes ikke mindst, at S + SF i forhold til i ”Fair Løsning” har slået markant af på ambitionerne. Hvor man her ville gennemføre omfattende skatteforhøjelser, som netop skulle finansiere et stort velfærdsloft, synes skatteforhøjelser ifølge regeringsgrundlaget fremover primært at skulle omdirigeres til at lette skatten på arbejde, herunder ikke mindst i topskatten.

Hermed bliver der logisk nok langt mindre til at forbedre velfærden end S + SF fremlagde før valget. Velfærdsloftet fra ”Fair Løsning” er i finansloven for 2012 skrumpet stærkt og vil selv med forventede forbedringer på sundhedsområdet i 2013 være kun på ca. det halve af det i ”Fair Løsning” tilsigtede.

Det betyder, at den stramme udgiftspolitik overfor navnlig kommunerne tegner til at blive videreført med fortsatte kraftige besparelser i velfærd og stillinger til følge.

Når det gælder den brede velfærd og dermed i de store linjer fortsætter SRSF reelt VKO's stramme økonomiske politik overfor velfærden.

Det samlede billede af den overordnede økonomiske politik, herunder velfærdspolitikken, er således, at den forrige regerings borgerlige økonomiske politik langt hen ad vejen videreføres. Der ER forskel, men man skal kigge godt efter for at forskellen i forhold til VK og deres finanslovsforslag.

Summa summarum: Det er godt, når SRSF med finansloven for 2012 navnlig gør noget for de fattigste og svageste herhjemme og i U - lande. Men det er skidt, når SRSF i de store linjer i den økonomiske og velfærdsræssige politik fortsætter de borgerliges stramme politik.

IV. ER DER NOK ”KICK” I STARTEN?

Et punkt, hvor S + SF tydeligvis har kæmpet for at fastholde en forskel i forhold til VKO, er den i finansloven for 2012 indeholdte kick - start.

Her vil regeringen – for at holde hånden under arbejdsmarkedet – i lyset af risikoen for fornyet international økonomisk tilbagegang iværksætte en ”omfattende kickstart af dansk”. Kickstarten skal suppleres af en grøn støtteordning til energirenovering af egen bolig, der skal køre i 2013 og 2014, hvortil der afsættes 500 mio. kr årligt.³⁷

Selve kickstarten består af ”Fremrykning og igangsættelse af offentlige investeringer” for – ifølge finansloven i alt 18,75 mia. kr i 2012 og 2013.

Tabel: Fremrykning og igangsættelse af investeringer i 2012 og 2013.³⁸

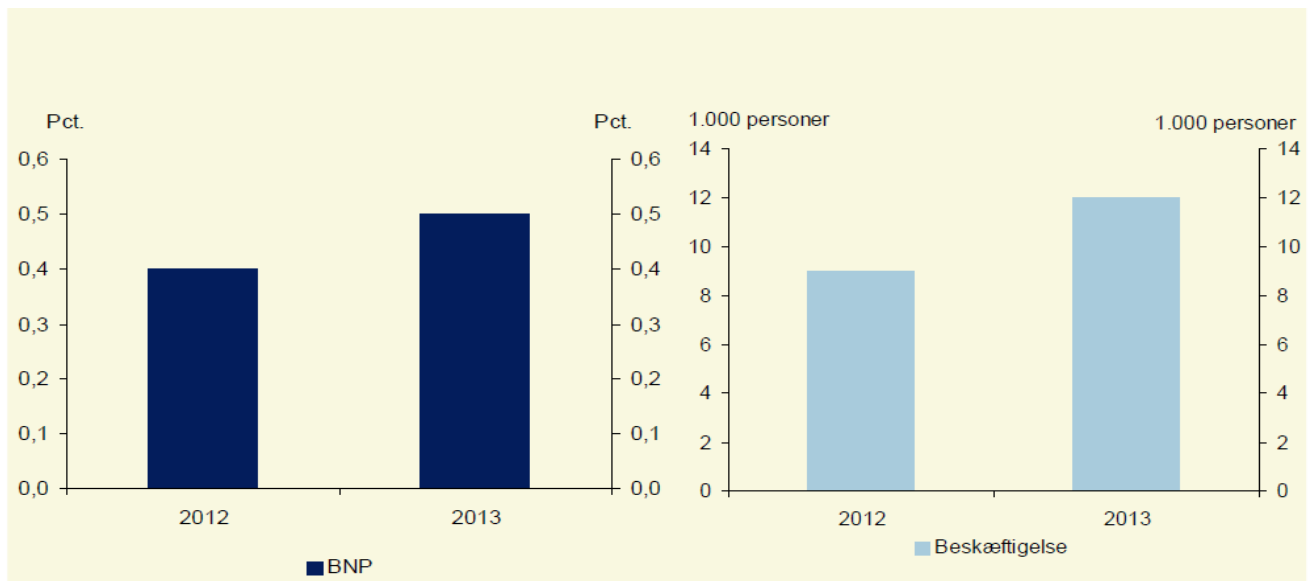
Mia. kr.	2012	2013	2012-13
Vej, jernbaner og kystbeskyttelse	1,6	-0,8	0,8
Kommunale investeringer i skoler, daginstitutioner mv.	3,9	1,0 ¹⁾	4,9
Regionale investeringer i sygehuse, nyt apparatur mv.	1,8	- ¹⁾	1,8
Renovering af almene boliger (i regi af Landsbyggefonden)	2,1	1,6	3,7
Investeringer afledt af energiaftale (vind, omstilling til biomasse mv.)	1,3	5,4	6,7
Investeringer afledt af en kommende betalingsring	-	0,8	0,8
Øgede investeringer, i alt	10,7	8,0	18,7

Ifølge finansloven skønnes de fremrykkede og igangsatte investeringer at styrke beskæftigelsen med omkring 9.000 personer i 2012 og 12.000 personer i 2013, i alt 21.000 personer og skønnes at styrke væksten med op til 0,5 % årligt.

³⁷⁾ Jf. SRSF's finanslovsforslag, s. 13.

³⁸⁾ Ibid.

Figur: Vækst og beskæftigelse som følge af kickstart.³⁹

Det må ubetinget anerkendes, at SRSF med vilje til at skabe arbejdspladser hermed gør en forskel i forhold til VKO, hvis beskæftigelsesinitiativer primært var et dække over flere skattelettelser til samfundets velhavere, jf. pakken: ”Holdbar Vækst” fra efteråret 2011 med dens omfattende lettelser af ejendomsafgifter.

Men er der forskel nok?

4.1. Den økonomiske krise skærpes – på vej internationalt nedsving.

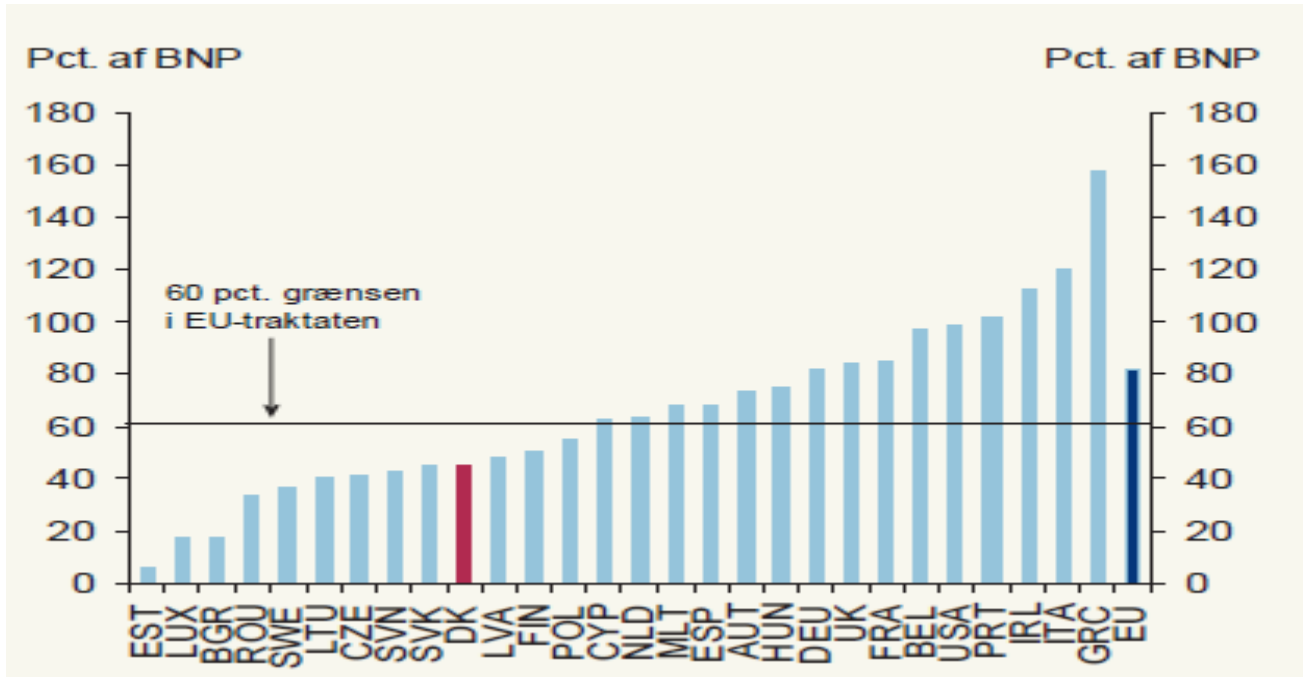
4.1.1. Nyt internationalt nedsving på vej – og lavvækst så langt øjet rækker.

Der vil i forhold til de økonomiske udsigter være rigtig god brug for en kickstart. Finanskrisen er langt fra overstået. Den økonomiske rystelse i den vestlige verden har været så dyb, at krisen langt fra er overstået – den flytter blot i stedet rundt. Lige nu den offentlige økonomi, som er hårdt ramt af de store underskud og gældsættelsen, som krisen har kostet. Mange steder i den vestlige verden har det medført kraftige besparelser.

³⁹) Kilde: Finansministeriet – PowerPoints til fremlæggelse af FFL 12.

Og som udviklingen i Danmark, EU og USA i 2011 viser, så slår de offentlige besparelser og gældskrisen nu tilbage på samfundsøkonomien og det finansielle system og truer med et nyt dyk og med mere vedvarende at holde væksten tilbage i årevis. Det er ikke mindst gældsproblemerne i EU – og i USA – og i EU navnlig situationen omkring Grækenland og Italien, der er drivkraften heri.

Figur: Gældsproblemer i EU – lande.⁴⁰

Med skærpelsen af gældskrisen i andet halvår 2011 tegner der netop nu til et internationalt økonomisk nedsving, som vil slå igennem i 2012.

Der er grunde til at forvente fortsat krise og lavvækst så langt øjet rækker, i hvert tilfælde frem til 2015, men muligvis årtiet ud. For det første fordi der er tale om en kombination af finans – og boligkrise og boligkriser er erfaringsmæssigt langvarige og først overstået efter mellem 4 og 7 år, fordi det hermed forbundne fald boligpriserne tager lang tid. /

Hertil kommer, at der har været tale om betydelige tab for finansielle institutioner og virksomheder, som det vil tage lang tid at komme over og som langt fra er overstået. En række store finansielle virksomheder og banker i både USA og Europa er stadig svage og kan derfor blive bragt i en kritisk situation i forbindelse med fortsat krise og fremtidige kursfald på aktiemarkederne.⁴¹

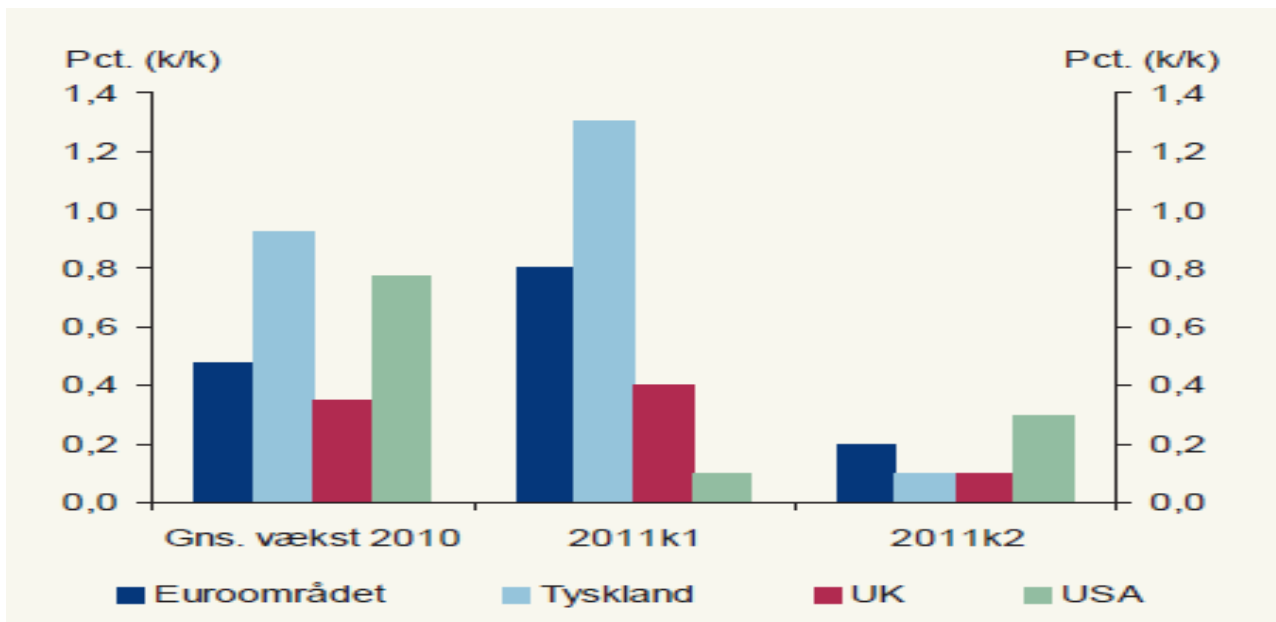
⁴⁰) Kilde: Økonomiministeriet og Finansministeriet: Status for konjunkturudsigterne og de offentlige finanser. Nov. 2011

⁴¹) J. Boskin, Mikael: Det euro-amerikanske gælds dilemma. Børsen 16/8-11.

For det andet, fordi de konkrete udsigter i de vigtigste økonomiske centre på globalt plan tegner negativt. I USA er arbejdsløsheden fortsat meget høj og efter en periodes fremgang synes væksten nu på vej til at aftage igen i forbindelse med den usikkerhed, som gældskrisen i USA har skabt om landets økonomiske fremtid. Hertil kommer, at de vedtagne amerikanske besparelser yderligere vil trække efterspørgslen og dermed væksten ned og øge arbejdsløsheden. I og med, at USA er verdensøkonomiens lokomotiv vil det igen reducere væksten i verdenshandelen.

Også i EU tegner det i de kommende år til lavvækst pga. den sydeuropæiske og ikke mindst den græske gældskrise, den usikkerhed det skaber om den økonomiske udvikling samt pga. de besparelser, som EU kommissionen og borgerlige regeringer har gennemtvunget ikke bare i Sydeuropa, men i hele EU.

Figur: Aftagende vækst i udlandet.⁴²

Også i Japan tegner udviklingen til lavvækst, hvilket har præget japansk økonomien gennem en længere periode og selvsagt ikke er blevet bedre af tsunamien. Endelig synes også væksten i de såkaldte nye vækstøkonomier eller ”BRICS” – lande (Brasilien, Indien, Kina og Sydafrika) at være ved at bremse op pga. stigende indenlandsk inflation og pga. opbremsningen i den vestlige økonomi

⁴²) Økonomiministeriet og Finansministeriet: Status for konjunkturudsigterne og de offentlige finanser, s. 11.. Nov. 2011

4.1.2. Danmark – vækstfald og stigende arbejdsløshed lige om hjørnet.

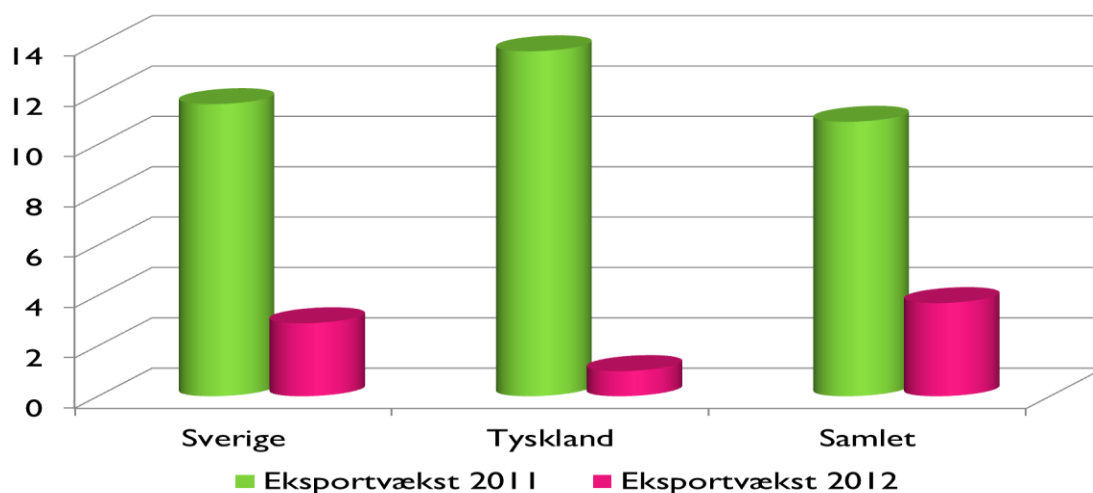
For Danmarks vedkommende er det klart, at en sådan generel afmatning af de internationale konjunkturer og en lang periode med lavvækst i navnlig i Vestens økonomi også vil få mærkbare konsekvenser for dansk økonomi. Op mod 2/3 af det danske nationalprodukt afsættes på udlandske markeder og når væksten i efterspørgslen på eksportmarkederne oplever en afmatning, vil de også ramme ikke mindst de større danske virksomheder med dalende afsætning. Alene det vil medføre lavere investeringer, stigende ledighed og lavere vækstrater i den private sektor og dermed i den samlede økonomi.

Hertil kommer, at en række konkrete forhold i den indenlandske danske økonomi også trækker i retning af lavere vækst. Hvor de større eksportvirksomheder i Danmark hidtil har haft bedre held med at komme med på opsvinget, er for det første de mindre og mellemstore hjemmemarkedsorienterede danske virksomheder aldrig rigtig kommet fri af krisen. Hvilket har stor betydning for beskæftigelsen, eftersom eksportvirksomhederne kun står for en forholdsvis lille del af beskæftigelsen i Danmark.

De mindre virksomheder er i langt større grad afhængige af forbruget og den indenlandske efterspørgsel. Men her spilder det for det andet ind, at danske husholdninger og virksomheder er blandt verdens mest gældssatte og vi har både i Danmark og udlandet gennem de sidste år oplevet, at gælden er steget yderligere i forhold til indkomsten.

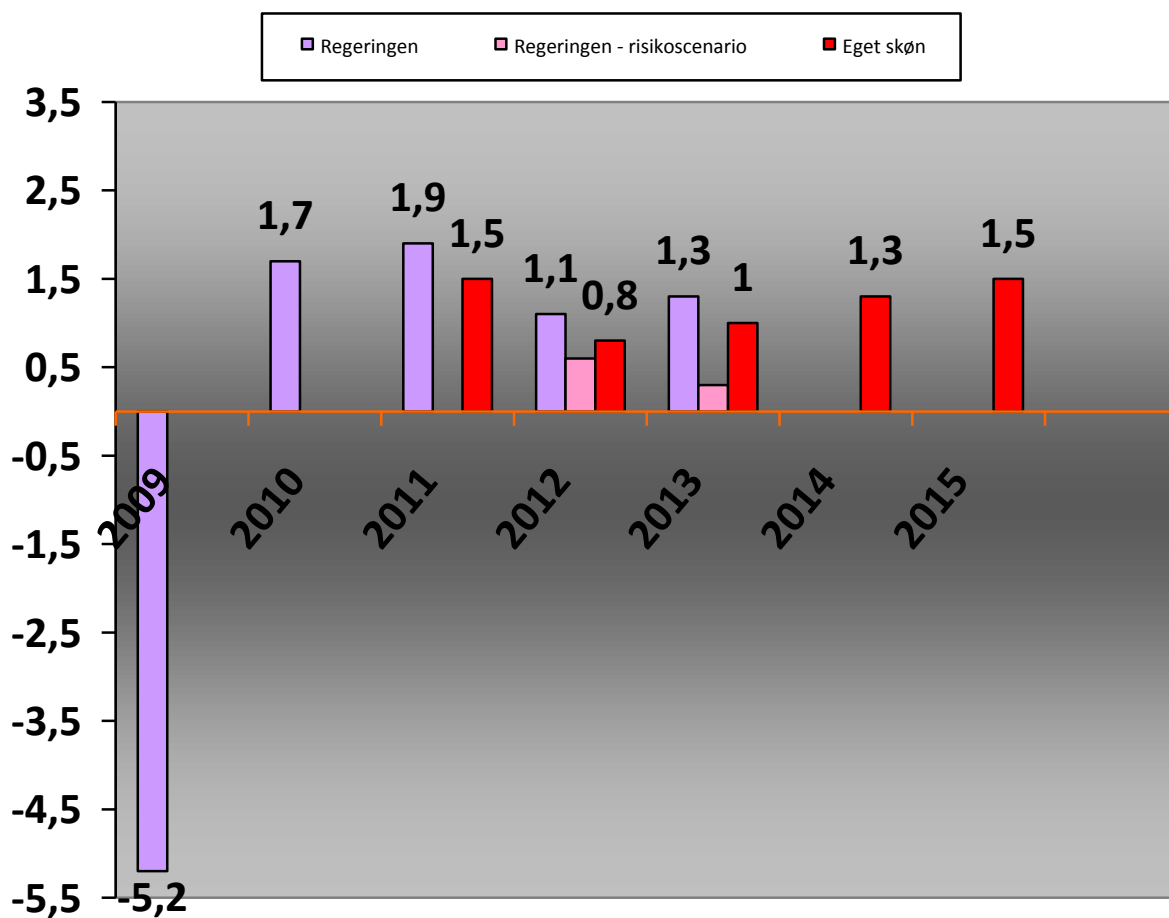
Hertil kommer, at også den eneste vækstdynamo hidtil – eksporten - nu også rammes af det internationale nedsving og gældskrisen. Her har Danmark været begunstiget af, at de to stærkeste danske eksportmarkeder Tyskland og Sverige har haft høj vækst, men her tegner væksten også til at dykke voldsomt i de kommende år og dermed dansk eksport hertil.

Figur. Dansk eksportvækst til Sverige, Tyskland og samlet EU 2011 og 2012 (forventet). ⁴³

Såvel denne indflydelse fra nedsving og lavvækst i den internationale og navnlig den vestlige økonomi som de ovennævnte særlige indenlandske faktorer betyder, at finanskrisen på ingen måde er ovre i Danmark heller, men at Danmark på tilsvarende vis står overfor en lang periode med lavvækst.

Figur: Årlig realvækst i dansk økonomi 2009 – 2015 (% af BNP). ⁴⁴

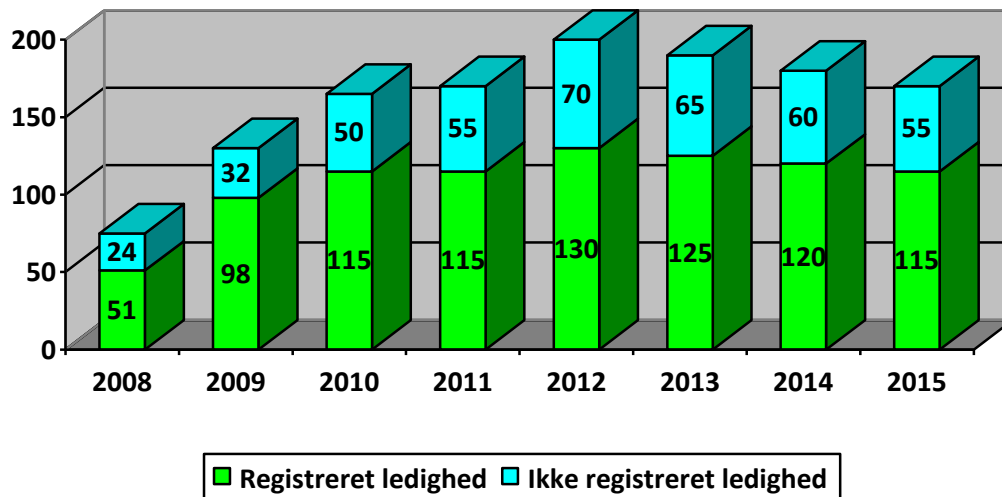

Dette vil igen koste øget arbejdsløshed og arbejdspladser – op til 40.000 flere ledige i 2012 kan blive resultatet af lavere vækst på de danske eksportmarkeder, hvorved bruttoledigheden kan komme op omkring eller over 200.000 ⁴⁵

44) Kilde: Økonomisk Redegørelse, AE – rådet og egen vurdering (rev.) fra Lund, Henrik Herløv: Den økonomiske krise)

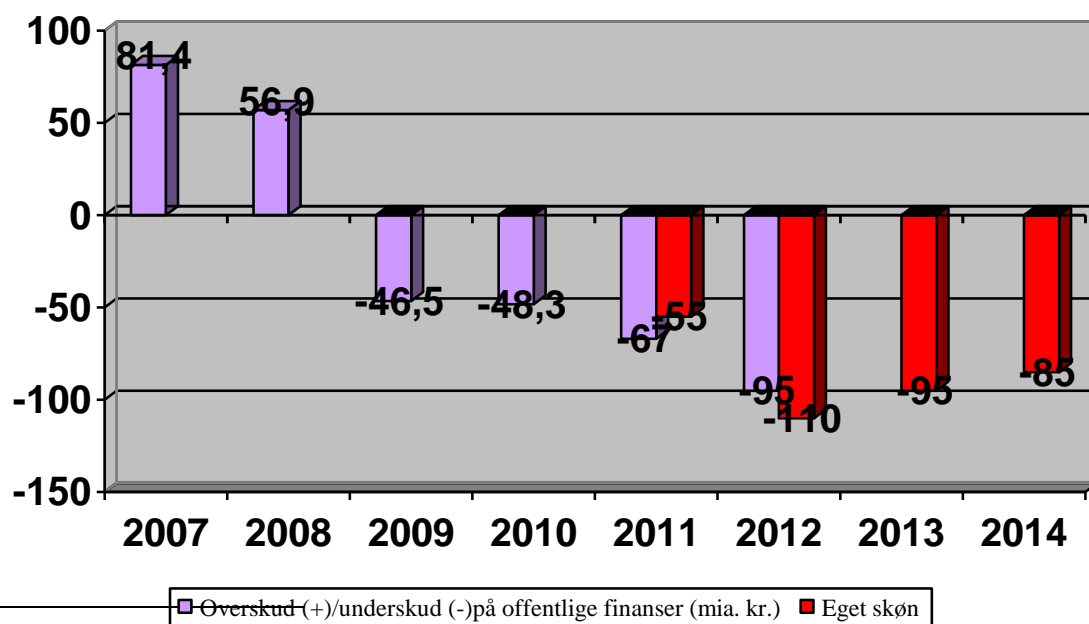
45) Jf. Andersen, Lars, Erik Bjørsted og Martin Madsen: Lavere international vækst koster dyrt i velstand og job. AE – rådet, aug. 2011.

Figur: Registreret ledighed og bruttoledighed (fuldtidsledige – årsgennemsnit).⁴⁶

Øget arbejdsløshed og skærpet krise vil igen belaste de offentlige finanser gennem øgede udgifter og dalende skatteindtægter.

Figur: Statsunderskud 2007 – 2012.⁴⁷

46) Kilder: Danmarks Statistik, AE-rådet og egen vurdering (rev.) fra Lund, Henrik Herløv: Den økonomiske krise)

47) Kilde: Økonomisk redegørelse samt status for konjunkturudsigterne, nov. 2011.

4.2. Kick – starten matcher ikke den foranstående krise.

Det er i allerhøjeste grad nødvendigt med udsigt til ellers lavvækst så langt øjet rækker og dermed stigende og vedvarende høj ledighed.

Hvis der ikke skabes vækst og beskæftigelse, bliver dansk økonomi kasterbold på krisens bølger og regeringen prisgivet stigende underskud, som uden vækst kun kan spares væk.

Det må derfor anerkendes som godt, at SRSF vil skabe vækst i økonomi og beskæftigelse gennem den i finansloven indeholdte vækstpakke. Men i forhold til omfanget af det foranstående internationale og danske økonomiske nedsving vil den besluttede ”vækstpakke” langt fra være tilstrækkelig.

4.2.1. Kickstarten noget opreklameret.

Dette skyldes for det første, at det reelle omfang af fremrykningen af offentlige investeringer er en del mindre end det angiveligt fremstår i finansloven for 2012. Dette hænger sammen med, at en række af de medtagne investeringer reelt IKKE fremrykkes:

Det gælder for det første vej og jernbaneinvesteringer for 1,9 mia. kr. som følger allerede lagte planer og dermed IKKE er fremrykket.⁴⁸

Det gælder for det andet investeringer i kommunerne for 4.9 mia. kr, som kommunerne allerede har budgetteret med, hvorfor man heller ikke her kan påstå at de er fremrykket

Og det gælder for det tredje investeringer i regionerne for 1,8 mia. kr, som regionerne også allerede er i gang med, hvorfor man heller ikke her kan tale om ”fremrykning”

Det reelle omfang af fremrykningen af investeringer er således 10 mia. kr, som er ”pyntet” med allerede igangværende tiltag for yderligere 8,5 mia. kr.

Den reelle beskæftigelsesforøgelse i forhold ved nugældende aktivitetsniveau er således heller ikke 21.000 personer over to år, men snarere omkring 12 - 13.000 personer.

Hertil kommer, at erfaringerne fra både Nyrup-regeringens fremrykning af offentlige investeringer og VK – regeringens ditto viser, at timingen af offentlige investeringer er vanskelig og at afløbet af investeringerne er mere langstrakt end planlagt. Der vil således også i dette tilfælde formentlig være

⁴⁸) Jf. Børsen.

tale om, at beskæftigelseseffekten vil indtræffe over 3 år og at den det enkelte år vil ligge mellem på mellem 4 og højst 7.000 personer.

4.2.2. Kickstartens omfang matcher langt fra krisens.

Det er problematisk, fordi Danmark – som beskrevet foran - pga. det internationale nedsving står overfor en halvering af væksten og en forøgelse af bruttoledigheden fra omkring 170.000 til op mod eller over 200.000 altså med omkring 30.000 – 40.000

Heroverfor er en merbeskæftigelse over 3 år på højst 20 og reelt snarere 12-13.000 personer langt fra tilstrækkeligt til at forhindre en stor stigning i bruttoledigheden, navnlig i 2012. Og dermed vil den heller ikke have nævneværdig effekt på underskuddet på de offentlige finanser i første omgang.

Der er således brug for en kick – start, der i højere grad modsvarer det, som S+SF gik til valg på, nemlig at skabe vækst gennem fremrykning af offentlige investeringer for 10-15 mia.+ gennem øget offentligt forbrug for 20 mia. samt endelig gennem straksafskrivninger i virksomhederne for også 10 mia. Altså i alt vækstfremme for omkring 40 mia.

I forhold hertil er vækstpolitikken i udspillet til finanslov for 2012 stærkt amputeret. Fremrykning af offentlige investeringer består, men straksafskrivninger i virksomhederne er væk og forøgelsen af det offentlige forbrug er reduceret til i omegnen af 8 mia. kr fra de 20 mia. kr. årligt i ”Fair Løsning”. Altså er vækstfremme reduceret til under 20 mia. dvs. under det halve.

Herudover forventer regeringen godt nok på basis af den tidligere regerings skøn, at der vil blive udbetalt efterlønsbidrag for 17 mia. kr. i 2013, men dels ved ingen hvad det bliver og dels må det forventes at store dele heraf blot vil blive overflyttet til andre pensionsopsparinger og beskæftigelseseffekten heraf tilsvarende ringe.

Når gældskrisen rammer Danmark, vil den nye regering stå relativt magtesløse, fordi den ikke har effektive vækstinitiativer at sætte imod, hverken stigningen i ledigheden eller i statsunderskuddet.

Og regeringen har i regeringsgrundlaget prioriteret balance på de offentlige finanser og at overholdelsen af EU kravene højt. Men har den ikke øgede indtægter gennem bedre beskæftigelse og/eller højere skatter at sætte imod dette stigende statsunderskud, kan overholdelsen heraf kun sikres ad en vej: Endnu stærkere besparelser end hidtil planlagt.

Derfor er der temmeligt stor risiko for, at regeringen af sin egen højrefløj og af de borgerlige vil blive presset til at gennemføre ekstraordinære velfærdsbesparelser. Dvs. at gå fra nulvækst for velfærden til direkte negativ vækst for velfærden i kommunerne. Så handler det ikke mere om at stoppe realvæksten, så skal budgetterne også nominelt skæres ned – og medarbejdere fyres.

4.3. Og udbudsøkonomiske reformer vil blot forøge ledigheds – og underskudsproblemet.

4.3.1. Regeringen vil øge arbejdsudbuddet, hvor der er behov for jobskabelse.

Men ikke blot har SRSF – regeringen fejlagtigt amputeret vækstopolitikken, så den ikke mere matcher udfordringerne fra stigende ledighed og underskud.

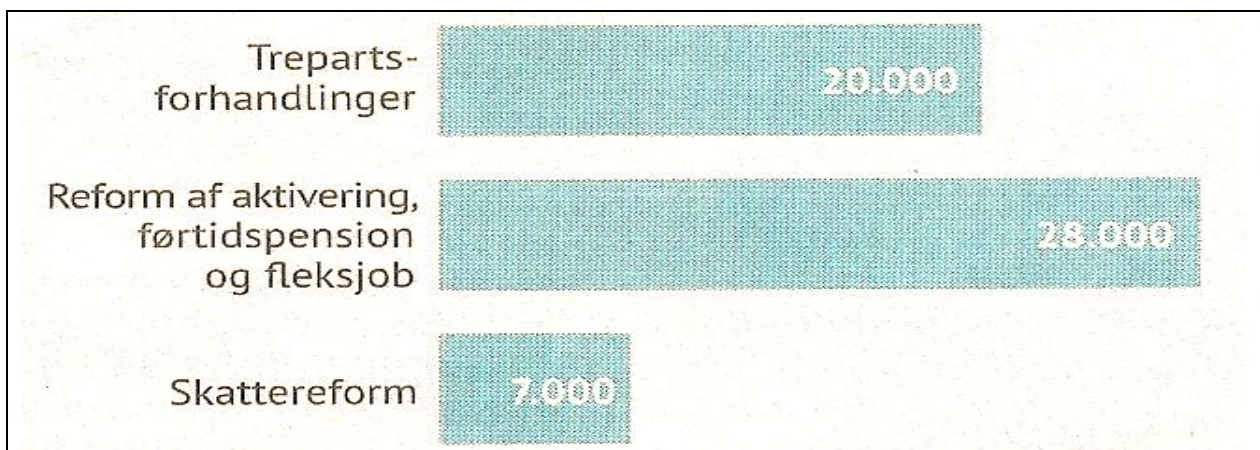
Regeringen har tilmed desværre overgivet sig helt til en udbudsøkonomisk tankegang, hvorefter det væsentlige økonomiske problem på sigt er arbejdskraftmangel og den vigtigste sikring af de offentlige financers holdbarhed handler om at øge arbejdsudbuddet.

Fra 2013/2104 skal arbejdsudbuddet svarende til tilbagetrækningsaftalen fra den forrige regering øges strukturelt med 135.000 personer frem mod 2020 gennem dagpenge og efterlønsreform.

Men som om det ikke var nok vil SRSF herudover øge arbejdsudbuddet med 55.000 personer yderligere gennem skattereformen, reform af førtidspension og fleksjob samt gennem, at trepartsforhandlinger fører til højere arbejdstid, jf. nedenstående figur.

Her må formentlig alle tre ”reformsæt” forventes at ville skulle øge arbejdsudbuddet fra 2013, senest fra 2014.

Figur: Sådan vil regeringen finansiere nye forbedringer. ⁴⁹

⁴⁹) Kilde: Henriksen, Thomas Bernt og Ulrik Horn: SRSF vil tvinge 48.000 i job. Børsen 4. okt. 2011.

Og efter finanslovsaftalen har finansministeren meldt ud at dette skal forøges med yderligere 4000 flere i øget arbejdsbud, fordi øgede afgifter og højere overførselsudgifter angiveligt reducere arbejdsudbuddet hermed.⁵⁰

MEN: Som beskrevet må der imidlertid på denne side af 2015 og formentlig helt frem til 2020 fortsat forventes lavvækst og navnlig høj ledighed. Derfor er det helt fejlagtigt, når mangel på arbejdskraft således af regeringen – på linje med borgerlige økonomer - udråbes til det største problem.

Det er tydeligt, at der ikke så langt øjet rækker bliver tale om mangel på arbejdskraft og at hovedproblemet i dansk økonomi tværtimod vil være mangel på arbejdspladser.⁵¹

4.3.2. Regeringens og borgerlige økonomers udbudsøkonomiske fejlopfattelser.

At regeringen støttes heri af førende borgerlige, såkaldte ”topøkonomer” gør ikke fejlen mindre. Når "mainstream" i den danske økonomiverden det seneste 10 år vedblivende har anbefalet øget arbejdsudbud som løsningen på alle økonomiske problemer i Danmark, så skyldes det i sidste ende, at man har taget neoliberalistiske udbudsøkonomiske teorier til sig.⁵²

Det gælder ikke mindst de stærkt nyliberalistisk og udbudsøkonomiske borgerlige økonomer i formandsskabet for Det Økonomiske Råd, som har været i front for kampen mod efterlønnen. Begrundelsen har fra disse været, at en fremskyndet afvikling af efterlønnen ville give øget beskæftigelse og dermed ville bedre de offentlige finanser. En øget beskæftigelse man lagde op til ville ske mere eller mindre automatisk.

Men nu er krisen og lavvæksten så i øjenfaldende, at selv "vismændene" ikke kan lukke øjnene for problemet med den manglende efterspørgsel på arbejdskraft. I "vismændenes" netop udkomne rapport: "Dansk økonomi efterår 2011" hedder det nu pludselig:

"Tilbagetrækningsaftalen indebærer, at arbejdsstyrken øges ekstraordinært fra 2014. Hvis efterspørgslen ikke øges tilsvarende, vil det midlertidigt kunne øge ledigheden. En sådan stigning i ledigheden vil kunne begrunde et ønske om at lempe finanspolitikken i de år, hvor arbejdsstyrken øges."

Nu indrømmer vismændene altså, at fremskyndet afvikling af efterlønnen under den nuværende lavvækst vil øge arbejdsløsheden i stedet for at øge beskæftigelse. Og at beskæftigelse ikke er noget

⁵⁰) Jf. Horn, Ulrik og Thomas Bernt Henriksen: Regeringen skruer op for reformkrav. Børnsen24. nov. 2011.

⁵¹) Jf. Sørensen, Chresten: Fyr topøkonomerne. Politikken 5/11 2011.

⁵²) Jf. Lund, Henrik Herløv: Danmark har brug for en "økonom" – opposition.

der kommer af sig selv, men skal skabes gennem en aktiv finans - og vækstpolitik. Men alligevel fastholder "vismændene" af ideologiske grunde "Tilbagetrækningsreformen", selvom den altså bare øger arbejdsløsheden og statsunderskuddet, men ikke beskæftigelsen.

Ligesom SRSF – regeringen gør det. Således kunne man fornylig i et interview med økonomi og indenrigsminister og regeringens egentlige magthaver, Margrethe Vestager ⁵³, se denne forsøge at begrunde alle udbudsøkonomiske reformers ”moder” – tilbagetrækningsreformen med følgende sentens: "...det er sådan, at hver gang en 60 - årig går på efterløn, så koster det det samme som at undervise 3 skolebørn".

Med andre ord: Efterlønsreformen er ren besparelse, som giver penge til den øvrige velfærd.

Men det holder ikke. Efterlønnen giver kun færre offentlige udgifter, hvis den afløses af beskæftigelse for de pågældende personer, idet staten så vil have færre dagpengeudgifter og større skatteindtægter

Men det sker kun, hvis det med reformen øgede arbejdsudbud modsvares af en øget efterspørgsel efter arbejdskraft - dvs. hvis der kommer flere arbejdspladser. Eller om man vil: Er nogle arbejdsgivere, som vil ansætte dem.

Det er lige bestemt her kæden hopper af. For der er så langt øjet rækker er der som beskrevet udsigt til lavvækst og dermed ikke til stigende beskæftigelse, men tværtimod øget arbejdsløshed. Virkeligheden er dermed den, at øget arbejdsudbud i den planlagte størrelsesorden risikerer ikke at give øget beskæftigelse, men kun øget arbejdsløshed. Og hermed er effekten på de offentlige finanser en ganske anden, end det hævdede af Margrethe Vestager: Medfører øget arbejdsløshed ikke øget beskæftigelse, men kun øget ledighed, så giver det ikke bedre offentlige finanser. I bedste tilfælde går de øgede udgifter lige op med dagpengebesparelsen, i værste tilfælde øges statsunderskuddet.

SRSF - regeringens økonomiske strategi synes således hviler på et så forfejlet grundlag. Det betyder, at regeringens økonomiske politik hviler på samme udbudsøkonomiske illusioner som VKO - og vil få lige så ringe effekt. ⁵⁴

⁵³) I dagbladet Information.

⁵⁴) Jf. Lund, Henrik Herløv: Tilbagetrækningsreformen - socialt skæv og milliardhul i statskassen",